

oprac. pracownicy Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie

Przegląd piśmiennictwa

Boryczka B. (red.), *E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji*, Elbląg, 23-24 września 2009 r., Warszawa 2009. Rozwój nowych technologii informatycznych sprawia, że pojawiają się nowe możliwości w zakresie metod i sposobów kształcenia. Jedną z nich jest e-learning, zwany inaczej e-kształceniem, e-edukacją, zdalnym nauczaniem, a istotą jest wykorzystanie mediów elektronicznych podczas procesu kształcenia. E-learning stosowany jest w wielu dziedzinach, a bibliotekarze — jako grupa zawodowa pomagająca użytkownikom w poszukiwaniu informacji i wiedzy — są zainteresowani tą metodą, zarówno do podnoszenia własnych kwalifikacji, jak i w celu zaspokajania potrzeb czytelników w tym zakresie. Praca „E-learning wyzwaniem dla bibliotekarzy”, jest zbiorem materiałów z ogólnopolskiej konferencji, jaka odbyła się w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej w Elblągu. Układ artykułów jest przejrzysty — pogrupowany w trzech częściach związanych kolejno z: „E-learningiem w teorii”, „E-learningiem w kształceniu i doskonaleniu bibliotekarzy”, „E-learningiem w praktyce”. Pierwsza grupa to prezentacja podstaw teoretycznych e-learningu w oparciu zarówno o literaturę fachową jak i własne przemyślenia i doświadczenia referentów, związane z różnym podejściem do tej metody kształcenia i nauczania, i co istotne — wskazaniem na możliwości ale i trudności w praktycznym jej zastosowaniu. Druga część pracy to skupienie uwagi na konieczności fachowego przygotowania bibliotekarzy. Precyzyjnie sformułowała to jedna z prelegentek, mówiąc: „Bibliotekarze występują bowiem w dwóch trudnych rolach: uczestników kursów online oraz nauczycieli zdalnego nauczania, którzy umiejętnie wykorzystują nowe formy przekazu informacji w elektronicznym środowisku”. Ciekawe są informacje o narzędziach informatycznych (stale zresztą udoskonalanych!) wykorzystywanych w e-learningu, ale ważne i interesujące są też pomysły, jak choćby i ten o powołaniu banku e-kursów tworzonego wspólnie przez zespoły bibliotekarzy. Wreszcie „E-learning w praktyce” — to dzielenie się doświadczeniem z codzien-

nej pracy i praktyki zawodowej bibliotekarzy z różnego typu bibliotek — szkolnych, pedagogicznych, akademickich, naukowych. Praktyczna wiedza, porady i wskazówki z pewnością dodadzą odwagi tym, którzy dopiero będą startować w wirtualnej przestrzeni edukacyjnej.

Ippoldt L., Kosętko H., Pietrzkiewicz I. (red.), *Biblioteka szkolna — tendencje rozwoju : teoria i praktyka*, Kraków 2009. Współczesne biblioteki szkolne muszą ulegać przeobrażeniom, aby sprostać nowym wymogom i nadażyć za szybko zmieniającą się rzeczywistością. Na potwierdzenie tych słów zamieszczono w publikacji prace wielu wybitnych znawców przedmiotu z zakresu teorii i praktyki funkcjonowania polskich i zagranicznych bibliotek. Zawarte w książce informacje przyczynią się z pewnością do poszerzenia wiedzy bibliologicznej o nowe zagadnienia, przybliżą najnowsze tendencje w rozwoju polskich i światowych bibliotek szkolnych. Przedstawia także sposoby przekształcania bibliotek w centra informacji, wykorzystujące nowoczesny sprzęt, profesjonalny warsztat informacyjny i stosujące nowoczesne metody pracy. Uwzględnione w niej zostały również problemy współpracy bibliotek szkolnych ze środowiskiem bibliotekarskim i lokalnym oraz ich oferty skierowane do czytelników pełno- i niepełnosprawnych. Ważne miejsce w opracowaniu zajęły zagadnienia prawne, zwłaszcza w kontekście ciągłych zmian przepisów dotyczących bibliotek szkolnych. Nie mogło zabraknąć omówienia form rozwoju i doskonalenia zawodowego nauczycieli bibliotekarzy, jako istotnych czynników warunkujących prawidłowo działającą placówkę. Publikacja jest adresowana zarówno do bibliologów teoretyków, jak i nauczycieli bibliotekarzy, chcących wzbogacić swój warsztat pracy i poprawić jakość funkcjonowania biblioteki oraz uzupełnić bądź podnieść swoje kwalifikacje.

Kisilowska M., *Biblioteka w sieci — sieć w bibliotece: wybrane społeczne i kulturowe aspekty współczesnego bibliotekarstwa*, Warszawa 2010. Autorka, Małgorzata Kisilowska, doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie bibliologii, w omawianej publikacji charakteryzuje w interesujący sposób kulturę obecnej doby, wirtualne społeczności sieciowe oraz przebiegające w nich procesy komunikacyjne. Wszechobecna rzeczywistość wirtualna, komunikacja społeczna realizowana w środowisku elektronicznym, nomadyczność (brak przywiązania do miejsca/przestrzeni), swoboda korzystania z nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych — to tylko niektóre wyznaczniki współczesnego społeczeństwa sieciowego. Biblioteki chcąc sprostać wyzwaniom cywilizacyjnym, muszą w tej sieciowej przestrzeni zaistnieć — tworzyć ją, modyfikować oraz wprowadzać w jej struktury swoich klientów. Przemiany cywilizacyjne, których jesteśmy świadkami stawiają przed bibliotekami nowe zadania. Autorka podkreśla: *do kluczowych funkcji bibliotek społeczeństwa sieciowego zaliczyć trzeba udział w tzw. procesie społecznego włączenia, którego celem jest praca z grupami najsłabszymi społecznie, „na granicy” sieci, zagrożonymi zerwaniem relacji lub tymi, które nie mają*

możliwości takich relacji sieciowych nawiązać. I tu otwierają się przed bibliotekami nowe wyzwania. Ich roli edukacyjnej w procesie społecznego włączenia nie da się przecenić. Wypełnianie nowych funkcji wymaga uwzględnienia potrzeb współczesnego konsumenta. Bibliotekarz musi odpowiedzieć na pytanie: *Kim jest dziś użytkownik biblioteki? Jak do niego docierać?* Postawienie tej diagnozy warunkuje efektywność działalności bibliotecznej.

Kuruliszwili S. (red.), *Komputer w edukacji gimnazjalno-licealnej: praca zbiorowa*, Warszawa 2011. Książka *Komputer w edukacji gimnazjalno-licealnej* jest zbiorem publikacji pracowników Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, dotyczących zagadnień współczesnej edukacji na poziomie gimnazjalno-licealnym, która coraz powszechniej wykorzystuje różne możliwości technologii informacyjno-komputerowych. Prace — w większości analizy wyników badań własnych — są poświęcone korzyściom płynącym z zastosowania grafiki komputerowej w celu rozwijania umiejętności i zainteresowań uczniów, a także problemom związanych z e-learningiem. Część prac przedstawia też możliwości stosowania nowych technologii w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Omawiane są też pozytywne i negatywne formy wpływu przekazów internetowych na postawy młodzieży. Wyciągając wnioski płynące z tych publikacji, można stwierdzić, że stosowanie technologii informatycznych, a zwłaszcza graficznych i multimedialnych form przekazu znacząco ułatwia uczniom szybsze i trwalsze zapamiętywanie nowych informacji. Z kolei grafika komputerowa ze względu na swoją atrakcyjność, a także ogromną popularność wśród młodzieży, pobudza uczniów do rozwijania własnej kreatywności. Prace na temat e-learningu podkreślają gotowość uczniów do korzystania z takich form nauczania, głównie dzięki podnoszącej się sprawności korzystania z mediów elektronicznych wśród młodzieży, ale w większości szkół nie stosuje się tych nowych rozwiązań poza wspomaganiem procesu nauczania informacjami z Internetu. Z punktu widzenia bibliotek, które chcą pełniej wykorzystać technologie informacyjne w pracy z czytelnikiem, warto szczególnie zwrócić uwagę na publikację *Grafika komputerowa jako narzędzie twórczości młodzieży* Joanny Łukasiewicz-Wieleby. Autorka podaje praktyczne informacje na temat obrazu cyfrowego, popularnych programów graficznych, a także wskazówki, jak uczyć grafiki oraz przykładowe zdjęcia, pokazujące bogactwo możliwości, jakie niesie ze sobą grafika komputerowa. Justyna Wiśniewska w pracy *Elearning w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* podaje szereg istniejących projektów e-learningowych, które powstały z myślą o tej grupie uczniów, omawia ich charakter i podaje strony internetowe tych projektów. Omawiana publikacja przynosi wiele informacji i rozwiązań praktycznych, jak również ogólną wiedzę na temat nowych technologii komputerowych, szczególnych aspektów ich stosowania w procesie edukacyjnym, a także możliwości i zagrożeń, które im towarzyszą.

Lewandowicz-Nosal G. (red.), *Internet w bibliotece dla dzieci i młodzieży: od teorii do praktyki: poradnik: praca zbiorowa*, Warszawa 2009. Książka omawia zagadnienia wykorzystania Internetu w bibliotecznej pracy z dziećmi i młodzieżą. Autorami są bibliotekarze pracujący w bibliotekach szkolnych i publicznych oraz nauczyciele akademicy, a więc osoby, dla których zagadnienia związane z wykorzystaniem Internetu stanowią codzienność w ich pracy zawodowej. W prezentowanej gracy bibliotekarze dzielą się swoim doświadczeniem w tworzeniu i prowadzeniu stron internetowych oraz konkursach czytelniczych realizowanych z wykorzystaniem sieci. Piszą o wadach i zaletach wykorzystania gier komputerowych w bibliotekach szkolnych, a także o ofercie z tego zakresu dla najmłodszych — dzieci w wieku przedszkolnym. Autor jednej z rozpraw proponuje, aby nie zabraniać dzieciom korzystania z gier on-line, lecz ustalać warunki, na jakich może się to odbywać. Przydatną rzeczą jest wskazanie adresów konkretnych stron i omówienie ich zawartości. Kilka artykułów przedstawia przykłady różnorodnego wykorzystania zasobów sieci do m.in. budowania warsztatu informacyjnego bibliotekarza, tworzenia i udostępniania audialnych i audiowizualnych dokumentów on-line oraz zastosowania w działalności bibliotecznej narzędzi i technologii Web 2.0 do coraz skuteczniejszej komunikacji i wymiany informacji z czytelnikami. Poprzez własne strony internetowe biblioteki propagują czytelnictwo, polecają wartościowe lektury i mają szansę dotarcia do potencjalnych czytelników, z którymi nie spotkaliby się w świecie realnym. Publikacja zawiera także przykłady wykorzystania komputera i Internetu jako narzędzia w realizacji projektów animujących czytelnictwo dzieci, przeprowadzania konkursów czytelniczych lub inspirowanych literaturą piękną. Ciekawą propozycją jest zastosowanie gier fantasy w bibliotekach i centrach multimedialnych, co — jak obserwują bibliotekarze — przyczynia się do wzrostu poziomu i jakości czytelnictwa. Z lektury wyłania się obraz Internetu jako przestrzeni, w której można pokazać własne osiągnięcia i pomysły bibliotekarzy, „spotkać się” z innymi czytelnikami, ale także znaleźć inspiracje i odpowiedzi dla własnej pracy. Jak memento brzmi na tym tle tytuł jednego z artykułów: „Czyje są te śmieci?”, w którym autor sugestywnie porównuje Internet do stale rosnącej biblioteki, gdzie na regałach stoją oprawne tomy, z których tylko nieliczne są normalnymi książkami. Inne zawierają bezładne ścinki gazet, podarte zdjęcia, porysowane płyty audio, kartki z odręcznymi zapiskami itp., itd. Uświadamia nam, że oprócz wartościowych materiałów egzystuje w sieci wiele publikacji będących zwykłym bełkotem, rojącym się od błędów merytorycznych. Tym ważniejsza jest rola bibliotekarza, jako tego, który powinien być pośrednikiem i nauczyć jak mądrze korzystać i współtworzyć treści w sieci, szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży.